

Arbetsutskottets beslutsärenden

§11 Svar på remiss: Promemorian Ju2018/00824/L6 "Stärkt skydd för valhemligheten"

Diarienummer LD18/00598

Arbetsutskottets beslut

1. Landstinget avger svar enligt bilaga c)

Sammanfattning av ärendet

Remissen innehåller ett modifierat förslag avseende avskärmade valedelsställ och ökade möjlighet att använda alla typer av valedlar för att avge personröster.

Landstinget tillstyrker förslaget avseende avskärmade valedelsställ och har inga synpunkter på förslaget i övrigt.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag **Bilaga § 11 A**
- b) Beslutsunderlag i tidigare ärende LD16/03747 **Bilaga § 11 B**
- c) Remissvar till Justitiedepartementet **Bilaga § 11 C**

2018-03-26 Landstingsstyrelsens arbetsutskott

Svar på remiss: Promemorian Ju2018/00824/L6 "Stärkt skydd för valhemligheten"

Ordförandens förslag

1. Landstinget avger svar enligt bilaga c).

Sammanfattning

Remissen innehåller ett modifierat förslag avseende avskärmade valedelsställ och ökade möjlighet att använda alla typer av valedlar för att avge personröster.

Landstinget tillstyrker förslaget avseende avskärmade valedelsställ och har inga synpunkter på förslaget i övrigt.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Beslutsunderlag i tidigare ärende LD16/03747
- c) Remissvar till Justitiedepartementet

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Landstingets arbetsutskott har 2017-01-30 besvarat remissen "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten" (SOU 2016:71), se bilaga b).

Förslagen i den remissen avseende snabbare omval kommer att förverkligas genom lagändringar den 1 mars i år.

Förslaget att placera valedlar innanför valskärmarna, i en ny typ av valbås, möttes däremot av omfattande kritik från remissinstanserna. Risken för sabotage bedömdes öka, röstmottagarnas möjligheter att kontrollera ordningen i vallokalen skulle försvåras och kostnaderna för investeringar och ökad bemanning bedömdes också bli orimligt höga.

I den aktuella promemorian har därför lagts ett modifierat förslag som innebär att det i anslutning till en vallokal ska ordnas en avskärmad plats där valedlar kan läggas ut. Valedelsstället ska effektivt skyddas från insyn från andra väljare så att en väljare kan välja sina valedlar utan påverkan och insyn från andra väljare. Om en sådan plats inte kan anordnas i anslutning till röstmottagningsstället får den i stället ordnas inne i lokalen.

Promemorian innehåller också ett förslag om att personröster ska kunna lämnas på alla typer av valsedlar. För väljare som röstar utomlands eller i andra lokaler än i sin hemkommun, har det visat sig vara svårt att avge personröster på grund av nuvarande reglering. Förslaget syftar till att öka möjligheten för dessa grupper att lämna personröster.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 oktober 2018 och således kunna tillämpas i valet till Europaparlamentet 2019.

Landstinget Dalarna som tillstyrkte tidigare förslag med hänsyn till vikten att bevara valhemligheten, anser att det modifierade förslaget är väl anpassat till de synpunkter som framkommit efter förra remissomgången. Förslaget torde även i nuvarande form kunna garantera valhemligheten.

Landstinget anlägger inga synpunkter på förslaget i den del som avser valsedlar för personröster.

Juridik

Förslaget innebär förändringar i vallagen (2005:837).

Samverkan med fackliga organisationer

Remissvar är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Någon uppföljning från landstingets sida behövs inte.

2017-01-30 Landstingsstyrelsens arbetsutskott

Svar på remiss från Justitiedepartementet: "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten" (SOU 2016:71)

Ordförandens förslag

1. Landstinget Dalarna tillstyrker förslaget i sin helhet och har inga synpunkter på enskilda delar.
2. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Sammanfattning

Remissen innehåller dels förslag för att omval ska kunna genomföras snabbare än i dag, dels för att skyddet för valhemligheten ska förstärkas. Landstinget tillstyrker förslagen.

I ärendet redovisas följande dokument:

- a) Beslutsunderlag
- b) Remiss, innehåll och sammanfattning
- c) Remissvar

Beskrivning av ärendet och skälen för förslaget

Utredningen har haft två uppgifter, dels att se över hur omval kan genomföras snabbare än i dag, dels att överväga hur skyddet för valhemligheten kan förstärkas.

Snabbare omval

Ett omval innebär en omfattande process som i stort motsvarar genomförandet av ett ordinarie val. Det beror på att de generella bestämmelserna i vallagen i stor utsträckning blir tillämpliga även vid ett omval.

Utredningens utgångspunkt har varit att ett omval ska vara ett omval i egentlig mening, så långt detta är möjligt. Det betyder att förutsättningarna vid ett omval ska vara så lika de som gällde vid det ordinarie valet som möjligt. Ett omval bör därför alltid hållas så snart som det är praktiskt möjligt och lämpligt. Följande förändringar föreslås för att åstadkomma detta.

- Nya partier och kandidater ska inte kunna anmälas till ett omval.
- Ett omval ska hållas senast inom tre månader
- Tidsfristen för utsändande av utlandsröstkorten, som idag är 50 dagar före valdagen, tas bort och ska skickas så snart det är möjligt sedan det har beslutats när omvalet ska hållas.
- Röstkorten till väljare som är folkbokförda i Sverige ska vara väljarna tillhanda senast 10 dagar (jämfört med nuvarande 18 dagar) före valdagen.
- Valresultatet för riksdagsval ska tillkännages genom offentliggörande av protokollet (i likhet med hur resultaten av landstingsval offentliggörs) istället för genom kungörelse.
- Överklagande av valresultatet ska skickas till Valprövningsnämnden istället för till beslutsmyndigheten.
- Rätten för allmänheten att yttra sig över överklagandena tas bort.

Förstärkt skydd för valhemligheten

Rätten till fria och hemliga val följer av bl.a. regeringsformen och internationella förpliktelser som Sverige har åtagit sig att följa. Väljare ska inte vara tvungna att visa eller tala om hur de har röstat. Inte heller ska det gå att ta reda på hur någon har röstat. Valsedlar ska enligt nuvarande ordning tillhandahållas väljarna genom att de läggs ut på en lämplig plats i anslutning till ett röstmottagningsställe. Där ska väljaren förse sig med valsedlar för att sedan bakom en valskärm lägga en valsedel i ett valkuvert. Utredningen har gjort bedömningen att kravet på att val ska vara fria och hemliga i stort är tillgodosett genom nuvarande valsystem. Det kan dock förbättras just vad gäller tillhandahållandet av valsedlar.

- Utredningens förslag innebär att valsedlarna ska tillhandahållas genom att de placeras innanför valskärmarna.

Därutöver gör utredningen bedömningen att systemet kan förbättras ytterligare genom att valnämndernas kontroll över ordningen vid röstmottagningsställena stärks och att information och utbildning om valhemligheten förbättras.

Ekonomi och finansiering

Förslaget förbilligar hanteringen vid omval.

Miljö

Förslaget kommer sannolikt att medföra att pappersförbrukningen vid omval kommer att minska.

Juridik

Förslaget innebär förändringar i vallagen (2005:837) och i folkomröstningslagen (1979:369) som avses att tillämpas första gången vid valen 2018.

Samverkan med fackliga organisationer

Remissvar är inte föremål för facklig samverkan.

Uppföljning

Någon uppföljning från landstingets sida behövs inte.

Justitiedepartementet
Ju.L6@regeringskansliet.se

Svar på remiss: Promemorian Ju2018/00824/L6 "Stärkt skydd för valhemligheten"

Landstingets arbetsutskott besvarade 2017-01-30 remissen "Snabbare omval och förstärkt skydd för valhemligheten" (SOU 2016:71) och tillstyrkte därvid förslagen.

Förslaget att placera valsedlarna i en ny typ av valbås, möttes av omfattande kritik från remissinstanserna. Risken för sabotage bedömdes öka, röstmottagarnas möjligheter att kontrollera ordningen i vallokalen skulle försvåras och kostnaderna för investeringar och ökad bemanning bedömdes också bli orimligt höga.

I den aktuella promemorian har, på grund av den omfattande kritiken avseende förslaget att placera valsedlar innanför valskärmarna, lagts ett modifierat förslag, som innebär att det i anslutning till en vallokal ska ordnas en avskärmad plats där valsedlar kan läggas ut.

Landstinget Dalarna anser att det modifierade förslaget är väl anpassat till de synpunkter som framkommit efter förra remissomgången. Förslaget torde även i nuvarande form kunna garantera valhemligheten.

Landstinget anlägger inga synpunkter på förslaget i den del som avser valsedlar för personröster.

Gunnar Barke
Ordförande Landstingsstyrelsen